A polgármester programja.

*

A főváros szociálpolitikája.

A főváros polgármesterét, dr. Bódy Tivadart hivatalának elfoglalása alkalmából fölkereste a „Munkásügyi Szemle" szerkesztője azzal a kéréssel, nyilatkozzék, hogy mint ujonnan megválasztott polgármester, milyen szociálpolitikai munkásságot akar kifejteni.

A polgármester a „Munkásügyi Szemle" juliusi számában meglehetősen bőven fejtette ki idevonatkozó álláspontját. Szerinte *„az egész fővárosi politika mindenestől szociálpolitika.* Régebben az a fölfogás járta, hogy a szociálpolitika nem egyéb, mint a szegény emberek politikája, amely kimerül a jótékonykodásban, a kis emberekről való gondoskodásban. Ma már tisztában vagyunk vele, hogy a szociálpolitika az egész társadalomnak politikája, *amely az egész társadalom minden rendjének és osztályának boldogulását célozza".* Ha ez elméletben igaz is, a szociálpolitika fogalmának ehhez a meghatározásához mégis meg kell jegyeznünk, hogy a szociálpolitika *leginkább és legelső sorban a függő helyzetben levő, vagyontalan, gazdaságilag gyönge néposztályról való minden irányu pragmatikus gondoskodásnak a kérdése. Az ilyen szociálpolitika a vagyonos osztályoknak is érdeke, a szociálpolitika terhét elsősorban nekik kell tehát viselni, mert az ő kezükben van az ország minden anyagi java.*

A polgármester nyilatkozatából idézzük a következő részleteket: „A háboru és az épitőiparnak a háboruokozta megakadása teszi, hogy e föladatok közt most *az első helyre a lakás kérdése került.* Megint csak természetes, hogy ez elsősorban azokra nézve kérdés, akik ma félig-meddig hajléktalanok és nincs miből megküzdeniök a drágasággal. Tehát mindenekelőtt épittetnünk kell és mindenekelőtt a kisemberek számára. S kell már a háboru alatt, ahogy s amennyire s amiből lehet. Palotákat bizonyára nem fogunk épiteni, ahol jó, ha barakokat tudunk és ezek is megteszik. A nyugati nagyvárosokban amugyis kezdenek letenni arról, hogy a bérházakat az örökkévalóság számára épitsék. Már a legutóbbi amerikai világkiállitás idejében, tehát 14—15 év előtt az amerikai nagyvárosokban a bérházakat körülbelül 20, legföljebb 30 évi tartamra épitették, bölcsen meggondolva, hogy a ház ez idő alatt éppugy alkalmas, viszont épitése annyival olcsóbb s nincs az a modern épitkezés, amely egy emberöltő multán már idejét mult és alkalmatlan ne volna az időközben fejlődött igények számára. *Erre a fajta amerikánizmusra most rákényszeritett bennünket a háboru s nem kell sajnálnunk e kényszerüséget."*

„S ha a lakásakció a közegészséget közvetlen szolgálja: szolgálnunk kell egyenesen is. A magától értetődő kórházi és egyéb közegészségi akciókat különösen ki kell most terjesztenünk a népbetegségek elleni hadjáratra. Ebben a harcban nem szabad csüggednünk s nem szabad krajcároskodnunk sem s ebben az irányban kell folytatni egyebek között a *fürdő-akciót* is, kiegészitéseül egész kórházi, orvosi s általában egészségügy politikánknak."

„A lakásakciónak természetes kiegészitői az *olcsó fürdők,* magától értetődik, hogy *olcsó orvos és elegendő kórházi ellátással együtt. Kórházaink számát és befogadóképességét növelnünk, szolgálatát tökéletesitenünk kell, épitenünk kell* — a budai hegyvidéknél hol van erre alkalmasabb — *népszanatóriumokat."*

Hogy az iskolapolitikában még hatalmasabban kell tovább lépnünk az uton, amelyet Budapest eddig oly dicsőséggel tett meg, az minden szociálpolitikai gondolkodás előtt világos. De épp ily világos, hogy az általános alapmüveltség megadása tulajdonképen állami föladat s ha az állam ezt a városra hagyja, akkor meg kell segitenie abban, hogy e tisztnek megfelelhessen, kivált azon mihamarább elérendő ideál szerint, *hogy az oktatás bizonyos alsó fokon teljesen ingyenes legyen, sőt az ingyenességbe belevétessék a gyermekeknek az iskolában s a tanulási idő alatt való ellátatása is.* A városnak az ő pedagógiai érdeklődésével inkább a szakoktatás felé lehetne igy fordulnia, kezdve a tanonckképzésen, föl a kereskedelmi egyetemig, amilyennek külön rendeltetése van a városi lakosság közepett."

„Sürgetnünk kell a városi lakosság javarészét tevő *tisztviselői kar ügyének fölkarolását,* a köztisztviselők és magántisztviselők helyzetének olyan nivellálását, hogy a jobb anyagi boldogulhatás, mely néhol a magántisztviselőre vár, kecsegtesse a köztisztviselőt is, viszont a nagyobb biztonság, mely a köztisztviselőt védi, jusson részeül a magántisztviselőknek is. Munkaalkalmakat kell teremtenünk ugy a munkásfőknek, mint a munkáskezeknek és abban Budapest előljárhat, hogy példát mutat a közmunkák tervszerü megindítására, amelyek itthon foglalkoztassák a legbecsesebb anyagunkat, az emberanyagot, hogy ne szoruljon és ne csábuljon kivándorlásra."

„Hogy a lakás- és munkáspolitika nem képzelhető a közlekedés tervszerü fejlesztése nélkül, amely a külvárosokat, a hegyi és kertvárosokat, a gyári és az élelemtermelő telepeket összekösse magával a várossal, a piaccal, a hivatalokkal, a fogyasztókkal és igy tovább: erről nem kell sokat mondanom, erről nem beszélni kell, hanem tenni és talán polgármesteri első ténykedéseim is megmutatták, hogy e téren nem ismerek sem tréfát, sem csüggedést, sem lankadást."

„Ám ez és sok egyéb minden tulajdonképen költségeknek dolga és a fővárosi szociálpolitika előtt, ha komoly akar lenni, teljes nagyságában fölvetődik *a városi adópolitika kérdése.* Ugy is, hogy *a terheket a teherbiróknak kell viselniök* és hogy a város az ő életének költségeit ne csakis azoktól vegye, akiknek ez az élet nem biztosit többet a megélhetésnél, hanem vegye azoktól is, akiknek számára az élet nyereséget és vagyonosodást jelent. És ugy is, hogy eldőljön végre és levonassanak a következései, hogy Budapest és a *magyar kormányzat közt évtizedek óta lappangó finánepolitikus párbajban kinek részén van az igazság..."*

„Amig Budapest adópolitikai önállósága megteremtve nincs, addig szociálpolitikája csak kicsiny részletmunkákban állhat. Ezek sem megvetendők és a föntiekben megpróbáltam, hogy egy szociálpolitikai utnak egy pár utépitő póznáját letüzzem. De senki nálamnál jobban nem tudja, hogy ez nem minden, sőt nem is sok. De nem volnék az a reálpolitikus, akinek lenni kötelességem, ha ilyen programot adnék, amiről magam is tudom, hogy nincs miből megcsinálnunk, valameddig a városok és kivált Budapest finánepolitikai függetlenségi harcát meg nem vivtuk."

*

A polgármester programja felöleli még a tanonckérdést, a pályaválasztási tanácsadót, a hadigondozást stb. A program tehát elég tág területen mozog, de mégsem terjed ki az idevágó valamennyi szükségletre. Például nem érintette a főváros üzemeinek és alkalmazottainak dolgát.

Másrészt, semmi megnyugtató biztositékunk nincs arra nézve, hogy ez a beigért program is megvalósul. *Virilisták, háziurak, árdrágitók, kijárók, panamisták és ezek fiskálisai diszponálnak ma a fővárosnál.* Produktiv osztályoknak egyetlen képviselőjük sincs, hiányzik tehát a munkára ösztönző, kezdeményező és ellenőrző energia, enélkül pedig becsületes, a célnak igazán megfelelő szociálpolitikát nem lehet csinálni.

Bizonyára tudja ezt a polgármester is. Kiérzik ez nyilatkozatának minden szavából. Az a kinosan körültekintő gondosság, az a tulzott óvatosság, amely szavaiból kicsendül, szomoru tünete egy tettvágyó, tisztánlátó, de cselekvési lehetőségen lenyügözött vezető tisztviselő megnyilatkozásának. És ez az, amit hibáztatnunk kell. Nem azt hibáztatjuk, hogy a polgármester nem adott mindenre kiterjedő, bő, részletes programot. Azt hibáztatjuk, hogy a polgármester nem mondta meg bátran és őszintén, hogy a fővárosnál a mai képviseleti rendszer mellett nem lehet becsületes szociálpolitikát csinálni. Következésképen a legelső és legfontosabb program csak ennek az állapotnak megszüntetése, *a képviseleti rendszer gyökeres és demokratikus megváltoztatása lehet.*

Ha ezt a programot tüzné maga elé célul a polgármester, a főváros minden hasznos polgárát maga mellett találná. Enélkül attól tartunk, hogy a polgármester szociálpolitikai programja csak program marad.